

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arbid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

O rază de lumină.

De Eugen Brote.

Dl Dr. Iuliu Maniu a publicat în „Gazeta Transilvaniei” nrul dela 10/23 August a. c. o declarațiune care, deși cu ascuțișul îndreptat contra persoanei mele, are totuși o netăgăduită valoare politică.

Înainte de a examina importanța acestei manifestațiuni a comitetului național făcută prin dl Dr. Maniu, este necesar a răfui prin vr'o câteva cuvinte partea ei nepolitică.

În articolul meu „Inclinarea spre pace”, publicat de „Telegraful Român”, la care se referă declarațiunea dlui Dr. Maniu, am constatat, că aceia dintre membrii comitetului, cari au venit în atingere cu contele Khuen, ministrul-președinte, l-au asigurat că nici ei nu țin la autonomia Transilvaniei. Nu înțeleg cum poate fi calificată această constatare drept o „insinuare”, fie perfidă sau neperfidă, după ce ea conține un adevăr mai presus de orice îndoială. Se tractează de o convorbire întră două persoane; una din aceste îmi comunică cuprinsul convorbirii, întocmai așa precum l-am reasumat în „Telegraful Român”. Cred că nici n'am trebuință să accentuez în deosebi, că această persoană este primul ministru al țării, pentru ca să dau o dovadă despre autenticitatea informațiunii mele și despre adevărul constatării făcute de mine.

Încât pentru sfatul părintesc ce-mi dă cu această ocaziune dnul Dr. Iuliu Maniu de a mă „mulțumi cu laurii câștigați acum 15 ani”, sunt plin de recunoștință de bunătatea d-sale, și voi chipzui cu serioșitatea cuvenită ceea ce am să fac în viitor. De pe acum pot însă să dau cu fiască dragoste dlui Dr. Maniu asigurarea, că „lauri” niciodată n'am căutat și am admirat totdeauna satisfacțiunea și mândria celor ce-i purtau.

Și acum la partea politică a declarațiunii, care ne interesează pe toți neasămănat mai mult, decât aceste mici răfueii inevitabile.

În espunerile mele am constatat, că comitetul partidului național, chemat a contribui la clarificarea situațiunii politice, nu se poate hotărâ a lua o pozițiune, ci șovăie când într'o parte, când într'alta. Am constatat mai departe, că vrând împăciuirea cu Maghiarii, comitetul va trebui pentru a se putea apropia de guvern să iee angajamentul de a supune programul național din 1881 unei reviziuni, sau, dacă nu vrea această împăciuire, să stărue cu hotărâre pre lângă acel program. În cazul din urmă s'ar produce o discordanță între comitet și poporul român dornic de pace.

Cu referință la aceste constatări vine acum dl Maniu și face o declarațiune menită a produce claritate. Adevărat, că declarațiunea nu este dată în numele comitetului, dar dnul declarant dispune de o suficientă autoritate în sinul partidului național și putem trece ușor preste acest defect formal. Și procura dlui Dr. Teodor Mihali, la care se provoacă dl Dr. Maniu în declarațiunea sa, eră poate de prisos, căci ea mai mult încurcă decât lămurește pozițiunea comitetului.

Dnul Maniu ne asigură, că n'a „pertractat” nici când asupra programului național cu ministrul-președinte contele Khuen — ceea ce eu de altcum nici n'am presupus că ar fi făcut-o, nici n'am afirmat-o; din contră am declarat drept o absurditate a cere dela guvern să negocieze desmembrarea statului. Dar — adaugă dl Maniu — „dacă am fi avut ocaziunea aceasta, n'am fi întrelăsat a reprezenta punctul de vedere, care ni-l impunea nu numai disciplina de partid și hotărârile conferențelor naționale, ci și convingerile noastre politice”.

Nu pot să-mi dau sama care

va fi efectul ce-l va produce această declarațiune în cercurile politice românești, dar ea este vrednică de tot respectul.

Este vrednic de stimă omul politic, care se supune disciplinei de partid și ține strâns la convingerile sale politice.

Dar dacă dnii Maniu și Mihali au reprezentat totdeauna acest punct de vedere și au fost totdeauna supuși disciplinei de partid și totdeauna consecvenți în convingeri, ce au căutat în cabinetul ministerial? Ce au voit să „pertracteze” acolo? În declarațiunea sa dl Dr. Iuliu Maniu vorbește și de „adorabile naivități politice”; să ne permită deci aceste întrebări naive.

Amicii dela Arad ai dlui Maniu, fără îndoială mai puțin disciplinați și mai puțin consecvenți în convingerile lor politice, văd lucrurile cu totul altfel.

În contrazicere cu declarațiunea dlui Maniu și Mihali ei ne spun („Tribuna” dela 12 August): „Adevărul este, că comitetul consideră punctul acesta al programului (autonomia Transilvaniei) drept un obiect de compensațiune, pe care este dispus să-l părăsască, dar numai în schimbul unei contra-valori de preț egal cu acest punct”.

Nu pot ști, pe ce temei un organ de frunte al partidului național român ne asigură, că nu ceea ce mărturisește dl Dr. Iuliu Maniu, eventual împreună cu dl Teodor Mihali, este părerea adevărată a comitetului. Ceea ce ne spune „Tribuna”, se deosebește în fond de ceea ce susțin cei doi fruntași ai partidului, ba se bate în capete. Comitetul, după dnii Maniu și Mihali, are să rămână ca o stancă pe baza programului, care reprezintă și convingerile lor politice. Același comitet, după „Tribuna”, are să fie flexibil, el e gata să între la târgușii, dă un punct de program în schimb pentru „o contra-valoare de

același preț”. În „adorabila noastră naivitate” iarăși ne întrebăm: oare ce să facă guvernul cu punctul de program părăsit de comitetul, pe care îl recunoaște „Tribuna” și susținut cu toată tăria convingerii politice de comitetul dlui Maniu și Mihali? Ce contra-valoare ar putea el să ofere?

O politică românească, așa precum ar reeși ea din declarațiunea dlui Maniu, are un înțeles. Ea se pune pe punctul de vedere, că cearta între Maghiari și Români nu se poate înlătura prin o împăciuire. Maghiarii nu sunt accesibili în nici o împrejurare de sentimente prietenești sincere pentru Români. Sub ori ce formă s'ar încheia pacea, ea slăbește pozițiunea națională a Românilor. Prin urmare nimic nu este de cedat, ci vrem luptă, dacă se poate și mai strajnică decât până acum, vom pune statului ungar în cale cele mai mari greutăți posibile, ca să nu se poată consolida, vom apela la frații noștri din regat, ca ei să ne ajute în această luptă eroică pentru neam, și dacă nu învingem azi, vom învinge mâine, când monarhia austro-ungară va ajunge la strâmtoare. Numai cu Maghiarii frânți politicește, cari apelează în nevoile lor la amicitia neamului românesc puternic, poate să se încheie o pace convenabilă nouă Românilor!

Pentruca să și poată realiza o asemenea politică eroică, nimic nu lipsește — decât puterea. Cine crede, că poporul românesc din Ungaria sau neamul românesc întreg dispune de această putere, n'are decât s'o facă. Dl Dr. Iuliu Maniu, singur sau fie și cu procura dlui Dr. Mihali, va strânge în jurul său o ceată mai mică sau mai mare de suflete bune și rele, va obține și ajutoare din regat; dar ceea ce îi lipsește acum — puterea, — îi va lipsi totdeauna.

FOIȘOARĂ.

Note de drum.

De D. Bedeleanu.

Zorile azurii ale unei dimineți calde de vară mă aflu în drum pe Arieș în sus.

Pe drum întâlnesc oameni arși de soare, în ochii cărora numai durere zăresc, ascunsă sub o schintee ce de mult licărește în pieptul lor plin de năcaz. Vin la secere, căci munții stăpâniți acum de alții nu le dau hrană suficientă.

Pașii li-s slăbiți de drumul lung, dar totuși fredonează vecinica doină: „Jelini-m'aș și n'am cui”, a cărei melodie atât de des apare pe buza lor arsă.

Văd flăcăi, fete, neveste, bărbați cu secerea și straița, în care este ascuns mlaialul și un brâu de mămăligă, hrana lor de toate zilele. Pretutindenea domnește pacea vestită de albastrul cerului, numai în sufletele lor se sbat doruri nedeslășite și nădejdea la zile mai bune, pe cari de mult le așteaptă.

Secerătorii merg înainte cu gândul la munca de mâine, iar eu cu cugetul la Dzeu, cerându-i îndurare și milă norodului chinuit.

Lăsând șesul cu satele ungurești, a-

jung între munți, cari dintr'odată se ridică ca niște ziduri urieșe. Aici e altă viață. De departe s'aude dangătul clopotelor oilor, ca un sunet misterios venit din alte lumi, iar glasul ieșit din fluierul ciobanului umple sufletul de simțăminte de dragoste și de un dor de o viață senină... Florile de pe coasta dealului mă atrag cu colorile lor variate, iar mirosul răspândit balsamează aerul curat. Ioi flori senine, ca niște ochi visători privesc de sub iarba ce le impresoră — ca sprâncenele negre pe acei ochi dragi; — colo mai sus pășădia și agliceii cu colorile lor galbene privesc cu foc la călătorul gânditor... iar cele roșii de lângă ele cu temere își ridică ochii vioi, încheind armonia colorilor scumpe... iar deasupra tuturora pădurea cu freamătul ei vecinic își cântă cântarea de dor. Pe o creangă zăresc două ciocârlii îndrăgostindu-se, iar glasul lor sonor preamărește natura care le întinde atâta plăcere. Ca un murmur s'aude șopotul isvorului rostogolindu-se pe pietrele lucii din calea lui îngustă.

Cu gându-mi și sufletul fermecat de lumea aceasta ce domnește în mijlocul codrilor, ajung în satul micuț de munte: Buru.

Încă de departe se zărește cărcima din marginea satului, locul de popas al călătorilor ce vin din sus și jos. În sat treci peste podul lung de lemn, care ca un arc se întinde peste Arieș. Îndată la

capătul podului e biserica mică de lemn, iar în fața ei locuința preotului.

Satul acesta e locuit de Români harnici, cari muncind zi și noapte la zdrobirea pietrilor (pentru drum) își câștigă pâinea lor cinstită de toate zilele. Loc productiv puțin au, fiind comuna încunjurată cu munți înalți, acoperiți cu păduri stăpânite de alții, sau oprite.

Cu toată sărăcia lor, ei totuși bucuri au jertfit și jertfesc pentru scopuri culturale. Mai ales de când în frunte au un preot vrednic.

Până acum 6 ani aveau ei și școală susținută cu multe jertfe, pentru că știau că ea ajută la înaintarea lor sufletească și la luminare.

Dar vezi la noi e greu a învăța...

Au oprit susținerea ei, pe motiv că dascălul n'are învățătura recerută și că edificiul e mic și neorăspunzător. Aceste toate drepte. Căci 30 familii nu au putut susține un învățământ nou — și cu mintea veche — și nu au putut edifica școli cu etaj, precum se pretinde. Ei învățau carte și dela ael om simplu dar cinstit și în acel edificiu micuț, dar stăpânirea nu i-a lăsat și nici altă școală nu li-a edificat. Și de atunci sunt fără școală. Harnicul preot iarna mai ține cu băieții catehizare, învățându-i rugăciunile și îndemnându-i să plătească cu supunere birurile grele... Continuă, părinte, munca începută pentru luminarea țurmei ce o stă-

pânești, pregătește-ți oameni ca să înțeleagă:

... un vis nelămpit
Copil al suferinții...

că plata la eer este.

Cu un neacaz adânc am părăsit satul acesta împedecat în dezvoltarea lui.

Lăsând un drum ce duce către Trăscău, iar altul ce merge către Câmpeni, mi-am luat calea pe Valea-Ierii în sus cu gândul, că Dzeu va trimite și la noi dreptate, dragoste...

Valea aceasta merge cu multe șerpui printre munți, cari încep a se ridica. În sunetul ei, ce-l cauzează petritele mari din cale și zidurile făcute pentru a o mai liniști, par'că auzi glasul de jale al oamenilor ce o locuiesc. Îsvorește din pădurile seculare ale contelui Andrassy, cari se estind peste multe sute de mii jugăre.

Admir și aici frumșetea naturii date acestor locuri cu atâta imbelșugare.

Manții acestia înalți, împodobiți cu păduri, printre cari se zărește câte o prelucă variată în flori, iarbă... Închipuirea timpului nemărginit, singuritatea dumnezească cu atâtea farmece... Da, aceste concepții îmi copleșesc acum sufletul și mintea chinuită. Aceste umplu și sufletul păstorului de poezie și contopește pe om și natură într'o melancolie de dor, sburdalnică, ce nu se poate îndestuli.

(Va urma.)

Fundațiunea Gozdsu.

Astăzi, Luni, se încep în Sibiu ședințele reprezentanței fundațiunii Gozdsu. Pentru a participa la ele au sosit la Sibiu Preasfinții Lor Episcopii Ioan I. Pap al Aradului și Dr. Miron E. Cristea al Caransebeșului, apoi ilustrii domni: Ioan cavalier de Pușcariu, Dr. Iosif Gall, Avram Berlogia, Dr. N. Poynar, și secretarul fundațiunii, P. C. Sa protosincelul Ghenadie G. Bogoevici, iar din Sibiu participă la ședințe dl Parteniu Cosma. Ședințele sunt presidate și conduse de I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu.

Ședințele acestea de toamnă ale reprezentanței fundațiunii Gozdsu se țin, cum se știe, în scopul împărțirii de stipendii din frumoasa fundațiune a marelui și nemuritorului nostru mecenat, pe seama tinerilor harnici și lipsiți de mijloace. Și cum pe tema aceasta s'a făcut nu de mult vorbă în ziare, că împărțirea de stipendii nu s'ar face totdeauna după dreptate, — ținem să dăm cetitorilor unele lămuriri în chestie.

Din venitele fundațiunii Gozdsu numai a treia parte se folosește pentru a fi împărțită ca stipendii, iar două părți se adaog, conform testamentului marelui fondator, la capitalul nealienabil. Din suma destinată pentru stipendii se acoperă întâi de toate trebuințele tinerilor, cari au deja stipendiu din anul premergător, și față de cari fundațiunea are un fel de obligament, în cazul că dovedesc, că și-au făcut datoria ca studenți. Rămâne deci foarte puțin pentru a fi dat în formă de stipendii noi, aproape numai sumele cari rămân disponibile în urma celor ce și-au terminat studiile și nu mai sunt avizați la stipendiu. Pentru a fi împărțite cu stipendii noi din sumele disponibile au concurat însă de astădată aproape de zece ori atâta tineri studenți, câte stipendii vor putea fi date. Evident deci, că partea cea mai mare din ei vor rămâne nesatisfăcuți, deci nemulțumiți, fapt pentru care însă delegațiunea fundațiunii nu poate fi învinovățată, după ce ea nu poate să împartă mai mult decât are.

S'a spus și aceea, că nu totdeauna primesc stipendii aceia, cari le-ar merita și cari de fapt ar fi avizați la ajutorul altora. În privința aceasta putem spune, că delegațiunea se ține cu strictețe de documentele cari i se prezintă, și pe baza lor face împărțirea stipendiilor. Delegațiunea nu poate controla, dacă documentele sunt corecte, datele din ele adevărate ori false, pentru că nu-i stă în putință lucrul acesta. Dar nici aceea nu poate să știe delegațiunea înainte, că dintre stipendiați care-și va face datoria în mod conștient, căutând să termine cu succes studiile, pentru a fi apoi de folos neamului și bisericii? Și cu durere trebuie să constatăm și noi, că în privința aceasta delegațiunea de multeori s'a înșelat în așteptările sale. Dar cu durere trebuie să constatăm și faptul, că atunci, când s'a lansat ideea, ca stipendiații de odinioară, ajunși acum la situații bune, să înapoieze sumele primite ca stipendiu, din miile de foști stipendiați ai fundațiunii Gozdsu nu s'a aflat nici unul care să satisfacă acestei nobile și frumoase îndatoriri!. Astfel deci nu recurenții, ori stipendiații, ci reprezentanții fundațiunii ar avea motiv să se plângă, căci nu prea văd totdeauna rezultatele așteptate și dorite de ei, și de marele fondator.

Conferențele învățătoarești.

Intuițiunea și însemnătatea ei pedagogică.

De George Dragoș, inv.

(Fine.)

Deși și dela Montaigne începând s'a accentuat necesitatea studiului naturii cu ajutorul intuițiunii, totuși în școalele populare nu se prea ținea cont de aceste principii. Pestalozzi a fost cel dintâiu care a introdus și a aplicat intuițiunea în școlile populare: „Originea și fundamentul absolut al oricărei cunoștințe este intuițiunea. Dela dănsa are să plece și la dănsa trebuie să se reducă ori ce cunoștință. Intuițiunea înlocuiește explicările lungi“, zice Pestalozzi. În școala lui întreg învățământul era intuitiv. Mijloacele principale pentru cultura puterilor formale după Pestalozzi erau: limba, forma și numărul. Învățarea limbii începea cu intuirea corpului omenesc și se cuprindea în „Abecedarul intuițiunii“. Învățământul forme, care cuprindea arta măsurării, a desenului și a scrierii se cuprindea în „Învățătura intuitivă a raporturilor de măsură“, iar învățământul numerilor era cuprins în „Învățătura intuitivă a raporturilor de numără“.

Herbart are marele merit de a fi arătat însemnătatea intuițiunii în școalele populare și a pus-o pe baze psihologice arătând momentele principale, ce sunt a se observa la intuițiune; ținând în vedere anumite fenomene, ce se petrec în sufletul copilului, când e adus în poziție de a primi impresii.

Despre intuițiune Herbart se exprimă în modul următor. „La copii trebuie să preferim unei simple descrieri totdeauna intuițiunea proprie senzuală, de ar fi și numai o iconă, când nu putem avea obiectul“.

Intuițiunea este mijlocul, prin care se ajută elevul la formarea de impresii și senzațiuni vii și clare. Experiența de toate zilele ne adrește, că o singură privire asupra vre-unui obiect, model sau tablou, clarifică pe elevi cu mult mai bine decât ori-ce explicație. Cu deosebire elevilor începători materia de învățământ este a se propune în mod intuitiv, dacă vom să producem adevărate idei în sufletul lor și să nu rămân numai cu numele obiectelor, cari fără idei clare sunt vorbe fără înțeles. „La copii să preferim unei simple descrieri totdeauna intuițiunea proprie senzuală, de ar fi și numai o iconă când nu putem avea obiectul“ zice Herbart. (Schitarea prelegerilor ped.) Ear Niemeyer se exprimă în modul următor: „În vorbire trebuie să pornim dela obiectele, cari influențează imediat asupra senzațiilor copiilor, lăsându-i să ne spună numele obiectelor pe care le indicăm. Trebuie apoi la obiectele absente pe cari le au văzut sau simțit deja și deprindem totodată puterea lor de fantazie și limba lor, silindu-i să enumere ceea-ce-și reamintesc despre ele.“

Condițiunile fiziologice principale pentru producerea impresiunilor sunt, ca iritamentul fizic neconturbat să ajungă la capătul periferic al nervilor senzitivi; ca comunicațiunea dela capătul periferic la capătul central să se întâmple fără pedeci, ca partea aceea a creierului care stă în legătură cu capătul respectivului nerv, să fie deplin sănătoasă. Examinând însă din punct de vedere psihologic vom vedea, că intuițiunea pentru ea se produce adevărate idei, trebuie făcută conform merului și dezvoltării spirituale a elevului, ținând cont de producerea, reproducerea și asocierea ideilor, cât și de legile psihologice, ce călăuzesc pe acestea.

Având în vedere atât cerințele fiziologice, cât și pe cele psihologice vom putea stabili următoarele momente mai însemnate, de cari trebuie să ținem cont la intuițiune:

1. Obiectele de intuire, cât numai se poate, să fie luate din natură, dar când nu avem la dispoziție obiecte naturale, modelele, tablourile și desennurile, încă ne fac bune servicii. Ba încă după felul obiectului de multe ori tablourile sunt chiar mai bune decât însuși obiectul natural. Așa bunăoară voind a preda elevilor despre filoxeră, sau alte insecte sau animale mici, la mai bun rezultat ajungem, dacă punem înaintea elevilor chipul marit al acestora, decât dacă-l vom pune însuși obiectul, ca dela el să primească impresii. Vedem prin urmare, că atât obiectul, cât și tablourile date spre intuire trebuie să fie destul de mari pentru a putea produce impresii de intensitate necesară.

Tot așa în fizică, când trebuie să arătăm elevilor lucruri mai complicate, cari supuse intuirii, ar produce numai confuziuni. Mai clare cunoștințe își vor câștiga

elevii de exemplu despre locomotivă înțelegând un desen clar, decât văzând însuși locomotiva, care fiind foarte complicată, elevul nu va vedea pădurea de arbori. Desennurile șematice pe tablă, încă sunt foarte de recomandat.

2. Pentru ca impresiunile și senzațiunile să aibă intensitatea recerută, este necesar încă, ca intuirea să se întindă odată numai asupra unui obiect. Grupele de obiecte distrag pe elev și îi fac imposibilă concentrarea atenției asupra unui singur obiect sau individ. Nimeni nu va fi în stare ca în fața unei ciurde de boi sau a unei turme de oi să facă pe elevi, ca cu atențiune încordată să privească numai pe un animal. Din cauza acestor tablouri cu grupe de indivizi nu sunt acomodate spre intuire. Chiar și la intuirea singuraticelor obiecte trebuie să se observe o anumită ordine. Obiectul îndată la început trebuie prezentat elevilor în totalitatea sa, ca ei să-și poată forma o imagine totală despre el. După imaginea totală se descriu apoi părțile principale ale lucrului pus spre intuire. Este foarte bine a desemna apoi, cel puțin în conturi generale obiectul, deoarece prin desenn se clarifică mai mult raportul părților obiectului. Intuirea să nu fie fugitivă, în cazul acesta impresiile și senzațiunile se șterg prea ușor.

E bine ca obiectul intuit să mai rămână un timp oare-care înaintea elevilor, ca intuirea făcută prin repetirea aceluiași impresii să se poată consolida în sufletul lor.

În decursul intuițiunii să ascultăm tot ce copilul are a ne spune asupra fie căruia lucru, să-l încurajăm să spună cât se poate mai mult; să-l atragem luarea aminte asupra unor fapte, cari i-au scăpat din vedere, făcându-l astfel să le observe el însuși.

Ajutând pe copil ca în formarea acesteia să dobândească cunoștințe și încurajându-l pe această cale în tot timpul tineretii lui, îl îndemnăm să adune materialele brute, cari vor procura spiritului său elementele generalizărilor puternice ale științei de cari avem lipsă pentru a ne călăuzi faptele cu înțelepciune.

Prin învățământul intuitiv făcut conform cerințelor psihologice pe lângă ce i se arată fiitorului om oalea, pe care are să pucească întru înmulțirea cunoștințelor sale, se desvoltă în el convingerea, că poate și el dela sine să vadă și să spună ceva despre cele văzute și nu devine rob ideii de tot false, că nici despre lucrurile de toate zilele el n'ar putea ști și învăța nimic fără ajutorul altora. Învățământul ce nu-și are drept bază intuițiunea, omorâ din sufletul copilului orice interes față de natură, făcându-l imposibil pentru a deveni un bun cetitor în marea carte a naturii.

Prelegerile, prin cari ceterăm a îndopa pe elev cu forme seci prin explicații minuțioase, îi răpesc vioiciunea, îi slăbesc dragostea de muncă și pe lângă orice încordare nu te mai poate asculta, nu te mai înțelege, deși cu gura căscată și ochii înholbați te privește. În cazul acesta inima lui se închide, iar creierii îi sunt copleșiți de o ceață, ce îi apasă, împiedcându-i astfel puterea de judecată, ear mintea cine știe pe unde-i zboară și astfel vorbele învățătorului se lovesc de cei patru pereți ai școlii, fără să ajungă la locul dorit. Pe când dacă vom învăța pe copii în mod intuitiv, plăcut și atrăgător, îi vom face să ne privească și urmărească credincios cu ochii spiritului lor. În chipul acesta ei trăesc cu noi, cugetă cu noi, simt și lucrează cu noi. Elevii ne ascultă cu plăcere, cu atențiunea încordată și cuprind tot ce le spunem.

Prin învățământul intuitiv elevul muncește el însuși, învățătorul îi dă numai directiva și anumite impulsuri și astfel se naște în el convingerea împreună cu plăcere, că el însuși a aflat ceva nou și prin munca sa proprie și-a îmbogățit spiritul cu cunoștințe noi. „Tinerimea nu lucrează de dragul unor scopuri mai îndepărtate; ea se mișcă dacă simte că poate ceva și sentimentul putinței trebuie să-l producem în ea“ zice Herbart.

Orice copil se simte fericit, când descopere, că ce poate face, e încântat de isbândă și dorește biruințe noi și mai caute ceva ca să spuie.

Cu câtă bucurie sufletească nu spune elevul, când e pus în fața obiectului, tot ce știe despre el; ear la întrebările învățătorului de a mai spune ceva, își frământă creierul să mai afle ceva nou. Intuițiunea este cel mai potrivit mijloc pentru a-i da elevului obiectul de a observa în fond, ceea ce este obiectul, ce-și propun lecțiile lucrurilor. „Dacă îi spu unui copil lucrurile, zice Herbart — nu l înveți să observe, ci îl faci un simplu recipient al observațiunilor celorlalți: îi slăbești dis-

poziția lui firească de a se instrui spontan; îl lipsești de plăcerea ce i-o dă activitatea încoronată de isbândă și îi produci prin aceasta nepăsarea și desgustul, pe cari le arată copiii pentru aceste soiuri de lecturi, pe când prin intuițiune produci o intensitate de atențiune, care procură senzații puternice și depline; îi obișnuiești spiritul chiar dela început a se ajuta singur, obiceiul pe care îl va păstra toată viața“.

Intuițiunea este necesară și din punctul de vedere de a putea cunoaște mai exact individualitatea elevilor „Cu prilejul așterfel de observațiuni vom putea cunoaște și ritmul mișcărilor spirituale și calitatea cantității de idei la elev, și după toate acestea vom avea să stabilim și materia și forma învățământului“, zice Herbart.

Dacă vom cerea a învăța pe elevi lucruri prin înfățișarea de generalități înainte de a înfățișa fapte, facem pe elev să primească mașinalicește ideile altora, în loc să-l facem să caute singur fapte și idei, îi obosim creierul peste măsură și prin acestea ajungem la rezultatul, că în loc să agerim mintea copilului, în urma încordării prea mari mintea ageră a creierului se zăpăcește și el devine confuz. „Instrucțiunea educativă are să urmărească cu toată puterea activitatea spirituală, ce trebuie să producă. Pe aceasta trebuie să o mărească, nu să o nimicească, să o nobiliteze, nu să o strice“ zice Herbart.

Prin îndotrănarea copilului cu fel și fel de lucruri abstracte îl smulgem dela lucrurile, cari îl interesează și pe cari pe calea observațiunii și le-ar putea însuși, și îi punem înaintea ochilor generalizări prea complexe pentru el, pe cari neînțelegându-le i le vădăm în minte cu amenințări și pedepse. Lipsindu-l de adevăratele cunoștințe, pe cari în mod firesc și conform legilor psihologice și le putea însuși îndopându-l cu lucruri de el neînțelese, producem în el scărbire de orice studiu.

„Desgustul, ce dovedesc elevii pentru uture sau uture studiu spre marea neplăcere a învățătorului, nu este desgust înăscut, ci produs de sistemul lui nesocotit“, zice Herbert Spencer.

Îndeplinind însă instrucțiunea cu dibăcie putem face, ca spiritul elevului să se desvolte spontan și așa îl vom face să dea roade, îl vom face să ajungă la cel mai înalt grad de putere și activitate.

Intuițiunea este motorul dezvoltării diferitelor categorii de interes precum interesul empiric, speculativ și estetic. Tot studiul despre natură, bazat pe intuițiune, dă nutreământ interesului simpatetic, social și religios.

Prin învățământul intuitiv se poate mai ușor desvolta în elev interesul multilateral, din care emanează voința și judecata estetică morală.

Prezentând instrucțiunea obiecte estetice de un fel oare care în mod ușor de înțeles, se nobilitează dispoziția sufletească.

Făcând pe copil să observe armonia din natură și măreția lucrurilor, ce sunt într'ansa, sufletul lui va fi cuprins de o adevărată credință. Proorocul David marea și neclintita iubire de Dumnezeu și-a câștigat-o admirând făpturile Sale.

Tot prin intuițiune câștigă elevul cunoștințele durabile și se desvoltă în el spiritul de observațiune, care-l face apoi să se intereseze de tot ce-l înconjoară, de tot ce e bun și frumos, de tot ce e măreț.

Nefi nd desvoltat însă acest spirit de observație, din care derivă un interes durabil, cum scapă elevul de examen, dă cărțile la o parte, noțiunile pe cari le-a dobândit, nefiind organizate și coordonate, le uită repede, și ceea ce rămâne nu folosește la nimic, fiindcă nu i-a desvoltat arta de a și aplica cunoștințele și fiindcă nu i-a desvoltat puterea de a observa cu exactitate și a să gânde singur, fără ajutor străin. „Când îi va fi plăcut cultura spontană, va urma-o și fără călăuză“, zice Herbert Spencer, iar în alt loc se exprimă astfel: „Când învățăm pe copii cum trebuie, sunt tot așa de fericiți, cât îi ținem în clasă, ca și când au ceasuri libere; la ei exercițiul bine călăuzit al activității intelectuale e însoțit de plăcere ca și exercițiul activității fizice și uneori produce mai mult“.

Învățătorul folosindu-se în mod logic de intuițiune lucrează la formarea vieții spirituale a elevilor săi și prin aceasta le pregătește calea spre un viitor plin de mulțumire, ear el va avea satisfacția de a-și vedea truda încoronată de succes.

Pianul de jos, 10/XI 1909.

„Asociațiunea“ la Dej.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține adunarea generală din astăzi în orașul Dej în zilele de 18 și 19 Septembrie n. a. c.

Comitetul executiv, constituit pentru toate agendele împreună cu adunarea și sărbătorile ce se vor aranja din acest prilej, aduce la cunoștință onoratului public românesc următoarele:

În 17 Septembrie la 8 ore sara, va fi convenire de cunoștință în restaurantul hotelului „Hungaria“.

În ziua primă, 18 Septembrie va avea loc:

La 8 ore dimineața serviciu divin în bisericile greco-catolică și greco-orientală. În cea greco-catolică în decursul liturghiei va cânta corul mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud.

La orele 10 și jum. a. m. prima ședință a adunării generale în sala festivă a casei comitatului.

La ora 1 p. m. banchet în restaurantul hotelului „Hungaria“.

După banchet prelegere și sărbătoare populară în sala cea mare dela hotelul „Anglezul“.

Seara la 8 ore reprezentație teatrală prin diletanții cercului Dej al societății pentru fond de teatru român, cu concursul dlui Aurel P. Bănuțiu, în sala festivă a casei comitatului.

În ziua a doua, 19 Septembrie vor avea loc:

La 10 ore a. m. a doua ședință a adunării generale în același loc.

La ora 1 p. m. prânz comun la carte în restaurantele hotelurilor „Hungaria“ și „Europa“.

La 4 ore p. m. conferință în sala cea mare a hotelului „Hungaria“.

Seara la 8 ore concert cu concursul doamnelor Victoria Carșai și Lucreția Dr. Mioșu, a dlui Dr. Guilelm Șorban, eventual și a dlui Ștefan Mărcuș și Ionel Crișan, a corului mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud, sub conducerea dlui Augustin Bena și a orchestrei militare din Bistrița.

După concert urmează dans.

Apelăm cu toată dragostea la onoratul public românesc pentru a cerceta în număr mare adunarea primei noastre instituțiuni culturale și sărbătorile împreunate cu ea.

Pentru cuartir este a se adresa prezidentului comisiunii de încuierare: Dr. Ioan Mezei, avocat în Dej, cu indicarea timpului sosirii și a numărului persoanelor (bărbați, dame). Tot la dlul Dr. Ioan Mezei sunt a se anunța doritorii de a participa la banchet.

Adresăm onoratului public rugarea, ca aceste anunțuri să binevoiască a le face cât de îngrabă, pentru a ne putea orienta în privința numărului cuartierelor și a tăcămurilor.

Programul detaliat al sărbătorilor se va publica mai târziu.

Din ședința comitetului executiv, ținută în Dej la 24 August n. 1910.

Ioan Welle
prez.

Dr. I. Chereșes
notar.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc Onorata preoțime tractuală la conferința preoțească anuală, ce se va ține Joi în 9/22 Septembrie a. c. în comuna Burjuc.

Programa:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin cu invocarea Stului duh prin preoții: Romul Iacob, Petru Ștef și Nicolae Chirciu. Predică: Cum are poporul a serba Duminecile și sărbătorile de preste an? de preoții: Constantin Popoviciu și eventual Octavian Albani.

2. La 10 ore deschiderea ședinței.

3. Constatarea celor prezenți.

4. Comunicarea ordinului Preavenatului Consistor Nr. 13776 Bis. de dtul 22 Iunie 1910 ș. a. ordine.

5. Discuțiune asupra serviciului divin și a predicii.

6. Rapoartele preoțimei despre activitatea sa dela ultima conferință și rezultatele eșuate.

7. Rapoartele privitoare la cercul Preavenatului Consistor Nr. 13297 Bis. 1909 referitoriu la căsătoriile nelegiuite ș. a.

8. Rapoartele despre rezultatul serviciului divin ținut de câte 3—5 preoți, în mai multe comune în Dumineci și sărbători.

9. Alegerea unei comisiuni, pentru cenzurarea acestor rapoarte.

10. Tema: Vițial, beția și urmările ei, de preoții: Teodosie Popa și Aurel Crișan.

11. Tema: Obiceiuri superstițioase în popor și delăturarea lor, de preotul: Traian Motora.

12. Raportul comisiunii de sub p. 9.

13. Alegerea unei comisiuni, pentru compunerea unui plan cronologic privitoriu la obligamentele oficiale ale unui paroh în decursul anului și timpul îndeplinirii acelor. Acest plan are a se prezenta la proxima conferință.

14. Alegerea unei comisiuni, pentru cenzurarea rapoartelor, ce în viitoriu fiecare preot va fi dator a le prezenta până în 1 August a fiecărui an.

15. Designarea temelor pentru conferința viitoare.

16. Designarea timpului și al locului pentru conferința viitoare.

17. Curenții și eventuale propuneri.

18. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.

19. Închiderea conferinței.

Ilia, la 11 August v. 1910.

Zevedeiu Murășanu
protopresbiter.

NOUTĂȚI

La gimnaziul de stat din Sibiu se fac examenele de emendare și de primire în 30 și 31 August n. dela orele 8 până la 3, iar înscrierile se fac la 1 Septembrie n. pentru clasa I. și II. la 2 Septembrie pentru clasa III. și IV., iar la 3 Septembrie pentru clasele superioare V.—VIII. Elevii au să se prezente însoțiți de părinții lor, ori de împuterniciții acestora și se aducă atestate de botez și de revaccinare cum și testimoniul școlar. Ia cl. I. gimnazială nu se primesc elevi sub 9 ani și nici elevi trecuți de 12 ani.

Pentru inundații din Banat. Asociațiunea de institute financiare „Solidaritatea“ încă a deschis la timpul său o listă de contribuiri pentru inundații din Banat, și din sumele intrate remarcăm următoarele: Institutul de bani „Albina“ 1000 cor. Iosif St. Șulțu, prezidental „Asociațiunea“ 100 cor. Parteniu Cosma, directorul „Albinei“ 100 cor. Alex. Lebu, proprietar 50 cor. banca „Aurora“ 300 cor. banca „Sătmăreana“ 200 cor. băncile „Furnica“, „Murășiana“, „Mielul“ și „Silvania“ câte 100 cor. etc. etc.

Cel mai tânăr regat. Ieri, Duminecă, în 28 August skupștina din Cetinie la propunerea prezidentului său a proclamat Muntenegru la rangul de regat. Guvernul și deputații s'au dus după aceasta la palatul principelui Nichita, să-i comunice hotărârea adusă. Principele a semnat apoi ucașul, prin care se sancționează hotărârea skupștinei.

Proces de presă. Procesul pentru: cartea „Iobăgia“, scrisă de repositul Russu Șirianu, nu s'a terminat. Procuratura din Oradea mare a ridicat acuză în contra conducătorului tipografiei diecezeane din Arad, dl C. Lăzar, ca editor. Tribunalul l-a pus sub acuză. Pertractarea se va ține luna viitoare.

Judecătoria cercuală nouă. Cu ziua de 1 Dec. 1910 se va înființa în orașul Petroșeni o judecătoria cercuală, de care se vor ține toate comunele din cercul administrativ al Petroșenilor.

Impăratul Wilhelm al Germaniei va pleca în 15 Septembrie din Berlin și în ziua următoare va sosi la moșia din Ungaria a arhiducelui Frideric, pentru a lua parte la vânătoare, împreună cu arhiducele nostru moștenitor de tron și cu alte persoane din societatea înaltă. Cam la 20 Septembrie împăratul va sosi în Viena, unde Monarhul nostru îi va face o primire festivă. Se știe, că la acest prilej împăratul Wilhelm va felicita în persoană pe bătrânul nostru domnitor la aniversarea sa de 80 de ani.

Vulcan în activitate. Din insula Islanda se vestește, că vulcanul Hecla aruncă din orater mase mari de fum, și că locuitorii au simțit de mai multe ori mici cutremure de pământ. Ultima erupțiune a vulcanului Hecla, care e înalt de 1600 metri, s'a întâmplat în 1870. De atunci împrejurimea acestui vulcan are pământul cel mai roditor în toată insula, ear capitala sa Reikiavik a luat un mare avânt de înflorire.

Teatru maghiar în Sibiu. Stagiunea teatrală maghiară se începe în Sibiu la 1 Septembrie n. cu opera nouă și mult ludată „Luxemburg grofja“.

Anectare. La sfârșitul lui August Japonia va proclama în mod oficial anectarea vastei peninsule Coreea. Priza anectarea acestei Japonia câștigă un teritoriu de 670 de mii kilometri pătrați cu aproape zece milioane de locuitori.

Culesul viilor în Banat nu promite o recoltă abundentă. Peronospora a făcut mari stricăciuni. Negustori din străinătate au sosit în părțile dela Vârșet, Biserica Albă și Buziaș, ca să cumpere vinuri. Pentru vinul nou plătesc 40—50 coroane de hectoltru. Se prevede o urcare de prețuri.

Favor pentru transport de sare. Direcțiunea financiară din Sibiu anunță, că ministerul de comerț acordează, ca și în anul trecut, un favor provizor la taxele de transport pentru sare pe liniile căilor ferate de stat ungare, și anume pe liniile August și Septembrie. La o greutate de cel puțin 10 mii de kilograme se dă un favor de zece % din taxele obișnuite; ear la un transport de cel puțin 15 mii de kilograme acordează și alte favoruri, care se pot afla și la direcția căilor ferate de stat ungare.

Proces de moștenire. Din Bruxela se știe, că creditorii prințesei Luiza precum și contesa Ștefania Lónyay vor porni proces împotriva statului belgian pentru moștenirea rămasă după regele Leopold.

Călătorie în aer. Balonul Zeppelin VI s'a urcat zilele acestea în Baden-Baden și a sburat până în Strassburg, unde a fost salutat cu mare bucurie de locuitori. Balonul duce cu sine și pasageri pentru o taxă de 4 sute mărci de persoană.

Un japonez la minele noastre. Profesorul de geologie Eiuro Sagava dela universitatea din Tokio, făcând o călătorie de studii în Europa, s'a oprit și la minele de aur din Săcărâmb, unde cu toate că nu se găsesc întocmiri moderne, s'au scos până acum aproape 50 de mii de obilograme de aur și argint. Învațatul japonez a stat trei zile în comună și a studiat minele acestora interesante, promițând că va scrie o carte despre cele experiate.

Legendă actuală. Acum când holera se răspândește în Italia și Rusia, amintim și alte țări, va fi actuală următoarea legendă: Un credincios al lui Mohamed mergea la Mecca să se închine. În drumul său odată s'a întâlnit cu Holera, care apucase oătră orașul Smirna. Credinciosul care mergea tot într'acolo, s'a rugat de Holeră să i cruțe neamul de moarte. Primind asigurări binevoitoare a întrebat pe jupâneasa boală, cam câte jertfe va culege în Smirna? — „Să știi, a răspuns Holera, că am să omor două mii de oameni, nici mai mult, nici mai puțin“. După aceasta călătorii s'au despărțit. Când peregrinul se întorcea dela Mecca, s'a întâlnit iarăși cu Holera, care își terminase afacerile în Smirna și apucase în altă parte. — „Ei, întreabă peregrinul, câți morți?“ — „Patru mii“, răspunde Holera. — „Mie mi-ai promis, că două mii, pentru ce m'ai înșelat?“ — „Nu te am înșelat: eu am omorât numai două mii, ceilalți au murit — de frică“.

Combaterea holerei. Un leac special pentru a vindeca boala aceasta grea, nu există. Holera, după cum a dovedit doctorul Koch, este o boală molipsitoare produsă de bacili. Microbii bolii intră în organismul omeneș prin mâncare sau beutură, în care se găsește bacilul (și nu bacilul) holerei. Bacilii ce înmulțesc în intestine, unde produc otrava omorătoare. Dacă n'avem leac în potriiva holerei, cu atât mai ales trebuie să căutăm mijloacele de a ne feri de acest primejdios dușman al oamenilor. Primul mijloc este curățenia desăvârșită. Săunale bolnavilor de holera trebuie desinfectate radical. În considerare că epidemia o produce mai ales apa de beut, de aceea apa infectată trebuie bine fiartă, asemenea laptele, fructele, legumele cari vin în atingere cu apa, trebuie înainte de a fi consumate, bine fierte. În vremea că bătute epidemia, să nu se bea beuturi alcoolice; — s'a constatat, că cele mai dese cazuri de holera se întâmplă la alcoolici. Pe lângă măsurile acestea igienice mai există și vaccinarea prin culturi de bacili. Vaccinarea aceasta nu este primejdioasă și s'a practicat în timpul din urmă în Rusia cu rezultate multumitoare.

Inecat cu un sâmbure. Un negustor de poame din capitală a murit zilele trecute de o moarte neașteptată: mâncând lăbniță i s'a oprit un sâmbure în gât și în vreme ce oamenii îl duceau la spital, s'a inecat și a murit.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Onor. membri ai „Despărțământului XXIX. Mediaș“ al Asociațiunii pentru lit. română și cultura poporului român, precum și toți cari doresc înaintarea în literatură și cultură a poporului român, prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, care se va ține în școala gr.-or. din comuna Moșna la 4 Septembrie st. n. a. c. la 2 ore post meridiane.

Mediaș, 26 August 1910.

Dr. Dionisie Roman
dir. desp.

Masa studenților dela „Albina“.

Concurs.

Pentru ocuparea locurilor vacante la masa studenților dela institutul „Albina“ se publică concurs. Studenții de naționalitate română, cari doresc să fie admisi la această masă, au să-și înainteze la direcțiunea institutului până la 10 Septembrie n. c. orele 5 d. a. cererile înscrise cu următoarele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinților.
3. Testimoniul ultim școlar, și
4. Atestat de primire în una din școlile medii din Sibiu.

De oarece, în urma scumpetei pieței din Sibiu, probabil că va fi restrâns numărul beneficiarilor la masa studenților, se vor lua în considerare numai cereri dela studenți din gimnaziul superior (cl. V—VIII).

Sibiu, 27 August 1910.

Direcțiunea „Albinei“.

Din public.*)

Mulțumită publică.

Cu ocaziunea petrecerii tinerimii studioase din Săliște ținută în 31 Iulie a. c. au binevoit a contribui la fondul pentru ajutorarea elevilor săraci următorii:

P. Drăghicui, Dr. N. Comșa, Petru Comșa și Corpul învățătoresc, câte 10 c., O. B. Popa 7 cor., Dr. I. Lupaș, I. Chiroa, I. Banciu, doamnele Simian și Popa, câte 5 cor., Dr. D. Borcea, E. Ardelean, Op. Șteflea și Boer, câte 4 cor., I. Șteflea, P. Predovici, N. Comșa, D. Roșca, Constanținescu, I. Petrașcu, G. Salomie, Pașarligel, P. Bota, V. Colea, câte 3 cor., Dr. T. Petrașcu, N. Hențiu, Dr. D. Vasu, Voilean, N. Tâmpănar, I. Schitea, A. V. Opriș, L. Stoicescu, Stărciu, Valcu, I. Ghibu, Verbanor, Nicolescu, A. Ghibu, Ghibu Protopopescu, Colbazi, Medean, Drăgan, V. Pop, I. Dădărlat, V. Stoica, J. Tâmpănar, D. Bărsan, V. Pasou, G. Oprean, I. Șteflea, N. Soră, St. Popa, P. Popa, G. Dancu, N. N., Valcu, Buceșan, Sărbu, Simian, Moisin, Băilă, Labenez, Dr. Kelemen, Odor, Manea, Törönkey, Petculescu, și Protopopescu, Teodorescu și Hășean, N. Țintea, T. Doboi, I. Lupaș, Bratu, I. Popa, D. Marcu, câte 2 cor., E. Dancăș, Dr. L. German, E. Davidescu, I. Popa, I. Stoia, L. Stoia, I. Soră, D. Hășigan, N. Roșca, Broos C. Schitea, Popa, A. Tâmpănar, Târnovean, P. Isacu, Pană, Nic. Tâmpănar, N. Stănilă, A. Iosof, I. Oprean, C. Răuciu, I. Măgean, D. Schiopu, N. Săcășan, O. Valcu, I. Colbazi, Savu, Dădărlat, Borcea, Anghel, Herlea, Comșa, Căpățînă, Gal, V. Pop, P. Criștin, Muntean, Dordea, Mărdan, Joandrea, Marcu, Iosof, Prica, Geza, Răuciu, Stărciu, M. Poiană, Dr. Poiană, E. Criștin, Popa, Borcea, Roman, Mogs, L. Comșa, Loșniță, N. Simoneti, I. Pavel, D. Peligrad, D. Cupu, D. Sărbu, A. Mielăuș, G. Georgescu, N. N., V. Popoviciu, G. Bălașcu, A. Aldea, câte 1 cor., P. Ghibu, Ciucur, câte 80 fil., D. Marcu, Răuciu, câte 70 fileri, Neagu, D. Popa, N. Țintea, Monea, Dubenschi, câte 60 fil., I. Simoneti, Dădărlat, E. Savu, Medean, Oniț, câte 50 fil., Mărioara 40 fil., I. Măgean 30 fil., Oliv Macarie 20 fil.

Cu totul au încurs 317 cor. 40 fil., din cari subtrăgându-se spesele de 157 cor. 72 fil. rezultă un venit net de 160 cor., care s'a și alăturat la fondul pentru ajutorarea elevilor săraci. Primească marimonoșii domni și pe calea aceasta expresia celor mai călduroase mulțumite.

Comitetul aranjator.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 547/1910.

[323] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător pentru școalele noastre din B. Bistrița, cea din sat și cea dela Pustă, proto-presbit. Bistriței se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundam. și anume: 600 cor. din fondul școlar gr.-or., 300 din cel gr. cat. iar 100 din cassa biser. gr.-or.; — adause cincenale conform legii, par numai după anii servicii aici; cortel în edificiul școlii, grădină și lemne de foc.

De datorința alesului se ține și instrucția în școala de repetiție agronomică; apoi instrucția în cânt și conducerea elevilor în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la Sf. liturgie. Cei ce vor dovedi că pot forma cor bisericesc vor fi preferiți.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului oficiu în termenul arătat. Înainte de alegere concurenții au a se prezenta în parohie spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință poporului.

Oficiul protopresb. în conțelegere cu comitetul parohial.

Bistrița, 19/14 August 1910.

Gregorlu Pletosu
protopresb.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publicului românesc, cumcă realitățile nemesești aparținătoare fostului domeniu Conte Latour de pe teritoriul comunelor **Ususău** (Hosszuszó) cu circa 1800, **Chelmăc** (Kelmák) cu circa 1900 și **Belotine** (Belotine) cu 3500 jugăre catastrali; pământ arător, livezi, pădure și pășune, — sun de vânzare.

Toate trei comunele sunt situate de partea stânga a Murașului în comitatul Timiș cercul Lipova.

Informațiuni detaiate dă dl **Dr. Aurel Cioban** avocat în Lipova. (Lippa. Temes megye). (320) 1—3

158 szám 1910 végrh.

[319] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezzel közhírré teszi, hogy a Szelistyei kir. járás-bírósnak 1910 évi V. 93/2 számú végzése következtében Dr. Petra Miklós ügyvéd által képviselt. Gál Domokos Szeccsel lakos javára 128 K f. s. jár. erejéig 1910 évi Aug. hó 2 n foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 620 kor. fillére becsült következő ingóságok, n. m.: buza, borjúk és buza rosta gép nyilvános árverésen eladotnak. Mely árverésnek a Szelistyei kir. járásbíróág 1910. k. évi V. 93/2 számú végzése folytán 128 k. fill. tökéketelék ennek 1910 évi május hó 10 napjától járó 5% kammatat, 1/3% váltódíj és eddig összesen 99 kor. 20 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, alperes lakásán Eosellő közszegben leendő megtartására 1910 évi szeptember hó 9-ik napjának dél utáni 1 órája határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezzenel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. 8s 108. §-ai értelmében közzéadás mellett, a legelőbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Szerdahely, 1910 évi Aug. hó 22 napján.

Báthor József
kir. bír. végrehajtó.

Nr. 72/1910.

(295) 3—3

Concurs.

Pentru postul de învățător la școala noastră confesională din comuna **Băița** să scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salarul împreună cu acest post este de 1000 cor. — și anume 800 coroane dela comuna bisericească din următoarele:

Dela biserică 264 cor., dela comuna politică 136 cor., din repartitie 400 cor., dela Ven. Consistoriu event. dela stat 200 cor., lemne de foc 64 cor., venitele dela Bobotează și fumor. 30 cor., total 1094 cor.

Cuincenalele se socotesc numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Dela învățătoriu se recere să instrueze copii în religie și să țină școala de repetiție.

Să conducă copii în toată Dumineca și sărbători la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

(Ceice vor și conduce corul de băieți și adulți vor fi preferiți). Ar fi de dorit ca alesul să se priceapă și la muzica instrumentală pentru conducerea corului.

Dela competent să recere a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Rugările sunt a să trimită Prea On. oficiu protopresbiterial în Brad, instruite conform legii.

Din ședința comitetului parohial ținută la 25 Iulie 1910.

George Drăgan

prezident-paroh.

Nr. 505/1910.

Vidi:

Nicolae Popica

notar.

Vasiliu Dămian

protopresbiter.

Nr. 383/1910.

(297) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școalele noastre din comunele mai jos însemnate se scrie concurs cu termen de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Mihailu**, postul al II-lea, cu salar: 600 cor. (din cari 282 cor. din arănda anuală a locului arător de 6 1/2 jug. și 318 cor. din repartie), cuartir, lemne de foc și grădină. Intregirea dela stat va urma după instituirea alesului învățător, carele va fi obligat a instrua despărțămintele de elevi, ce le va designa comitetul par.

2. **Oarda-de-jos**, cu salar de 1000 cor. din cari 200 cor. dela comuna bisericească, ear 800 cor. dela stat, votate încă din anul 1908 și beneficiate de învățătorul trecut la penziune, cuartir în edificiul școlii 3 stângini de lemne, (din cari se va încălzi și sala de învățământ) și grădină.

La ambele posturi vor fi preferiți cei buni cântăreți și apti de a forma cor, pentru ceiaze vor primi specială remunerațiune dela biserică; iar pentru a documenta această deosebită sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscuți poporului. Aleșii învățători se mai îndatorează a instrua elevii în cântările bisericești, a-i conduce în toate Duminecele și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Alba-Iuliu, 2/15 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 318/1910 prot.

[298] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Carciu** din protopresbiteratul Mediașului conform ordinului Preaven. Consistor Arhidiecezan din 27 Iulie a. c. Nr. 8406 Bis. se scrie concurs nou cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să și aștearnă petițiunile în termenul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial având a se prezenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Cel ales e deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutiv.

Mediaș, 2 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 222/1910.

[299] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. rom. din **Săcămaș** protopresbiteratul Dobra să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”

Emolumentele împreună cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă bis. contribuie cu 400 cor., iar restul precum și cuincenalele legale se vor cere ca întregire dela stat, afară de acestea cuartir în natură și 16 m. c. de lemne, din cari să se încălzească și sala de învățământ.

Alesul învățător va fi îndatorat a cânta în strană. Concurentul care va dovedi, că este în stare a instrua și conduce cor va fi preferit.

Din ședința comitetului parohial ținută la 2/15 August 1910.

Victor I. Sălăgean

par. prez.

Nicodin Ardelean

notar.

Vidi:

Dobra, în 3/16 August 1910.

Ioan Hamsea

protopop.

Nr. 715/1910.

(300) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la următoarele școale confesionale rom. gr. or. din tractul Treiscaunelor se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bacitelec**, postul de învățător-cantor cu 600 cor. dela popor și celalalt salar întregire dela stat și cuartir 2 odăi.

2. **Brețcu**, 800 cor. dela popor și întregire dândă dela stat.

3. **Intorsura Buzăului** cu completare dela stat.

Dela toți concurenții se recere a fi cântăreți și a cunoaște muzica instrumentală spre a putea forma coruri cu copii de școală.

Doritorii de a compete la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică unde voiește a concura spre a și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Rugările de concurs împreună cu documentele recerute sunt a se adresa la subsemnatul în Bereczk comitatul Háromszék.

Brețcu, 3/16 August 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetele parohiale.

Constantin Dimian

protopresbiter.

Nr. 296—1910 prot.

[307] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Găstărița** se publică prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., din cari 500 cor. din repartitie dela popor, 100 cor. dela comuna politică, 350 cor. ajutor dela stat și lemnele necesare compute în 50 cor. la salar.

2. Cvinovenalele legale dela stat.

3. Cuartir în natură, asemenea și grădină eventual 20 cor.

Dela învățătorul ales se cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale în termenul deschis subsemnatului oficiu înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a și arăta aptitudinile în cântări.

Sibiu, 9 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Sibiuului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia

protopresbiter.

Nr. 640/910

[308] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învățător la școala noastră confesională din **Zernești**, prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post învățătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., re-lut de cuartir și grădină conform legii.

Adausele cuincenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții vor avea să dovedească, că au calificațiunea prescrișă de lege, au absolvat cel puțin patru clase medii, cursurile preparandiale și au obținut diploma de învățător pentru școalele noastre populare, că au calificațiunea muzicală necesară, pentru instruirea și conducerea unui cor bisericesc.

Învățătorul ales este dator să formeze cu elevii școlii cor și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuți poporului și a și arăta dexteritatea în cântările bisericești.

Concursele intrate după termen, precum și acelea din cari lipsește vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 4 August 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial concertent.

Ioan Hamsea

protopop.

Nr. 402/1910.

(306) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Răstoșnea-Poleți**, parohie de clasa a II-a, devenită vacantă prin abdicarea acolo fostului administrator parohial **Nicolae Nașcu** (ordinațiunea cons. dto 13 Iuliu a. c. Nr. 7966 Bis), — și întregirea parohiei de clasa a III-a **Mureș-Cueșd**, devenită vacantă prin abdicarea parohului **Galacteon Șagău**, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu aceste posturi sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Petenții să și trimită suplicile concursuale, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiterial subscris în termenul deschis, având, cu provocare la dispozițiunile din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii” a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta și celebra.

Mureș-Cueșd, 5/18 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Reghin.

Galacteon Șagău

protopresbiter.

Aviz.

Să caută un scriitor pentru cancelaria avocatului

Dr. Ioan Ivan

(317) 2—2 Sibiu, strada Ciznădiei 49.

Caut un băiat român

dela țară de 13—14 ani pentru localul meu, îi voi da întreținerea și și îmbrăcăminte, și îi voi depune în fiecare lună ceva leafă la Bancă. Orfani sunt favorizați.

Iosif Barbu

Str. Șaguna 2.

(321) 1—3

Școală pentru lucru de mână.

Se dă instrucțiune pentru adolescenți în cusutul rufelor, brodat modern, garnituri de dantele, pictură pe sticlă, lemn, catifea, porțelan ș. a. m. d. Copii vor fi instruiți corăspunzător priceperii lor.

Marie Wolff

Str. Urezului 25.

(322) 1—3

Aviz!

Intr'o bună familie germană se primesc doi copii în cost. Deslușiri: **Jungenwaldstrasse Nr. 2, et. I.**

(309) 3—3

Haine preoțești.

Mai multe haine preoțești puțin purtate sunt de vândut. Informațiuni sunt a se cere la administrația „Telegrafului Român”.

(318) 2—3

O domnișoară de român

lângă 3 fetețe mici în România, la familie de profesor, se caută. Condițiuni: se știe bine românește și nemțește. A se adresa la administrația ziarului.

(301) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth” lângă Sprudel.

(387) 56—